

Informatieblad over het Jodendom, Radicalisme en Polarisatie

Deel van een reeks informatiebladen over godsdienst en radicalisering
in het kader van het EDUC8-project.

Geproduceerd door het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte, KU Leuven.

Gesubsidieerd door de Europese Unie

עֵשׂוֹ לִי מִקֹּדֶשׁ וּשְׁכֵנֹתַי בְּהִיבֵם

Europa. Hun hoofdtal is het Jiddisch, een combinatie van Hebreeuws en de talen van Midden-Europa. Sefardische Joden stammen af van Joodse gemeenschappen op het Iberisch schiereiland en van gemeenschappen die naar andere mediterrane landen zijn geëmigreerd. Hun hoofdtal is Ladino, een combinatie van Hebreeuws en Spaans. Beide etnische groepen vormden zich in de Middeleeuwen in hun regio's, en hebben de wetenschap en cultuur van hun omgeving sterk beïnvloed. Natuurlijk bestaan er nog veel meer Joodse groepen. Al deze verschillende gemeenschappen en hun benaderingen vormen wat bekend staat als het Jodendom.

Hedendaagse problemen

Het Jodendom toont geen uniforme benadering voor het aanpakken van hedendaagse en opkomende kwesties, als gevolg van de hoeveelheid denominaties. Of het nu gaat om milieukwesties, kwesties van mensenrechten en dierenrechten, gelijkheid van man en vrouw, of kwesties van sociale rechtvaardigheid, het Joodse antwoord is even gevarieerd als dat er Joodse gemeenschappen bestaan. Dit wordt met name duidelijk als we kijken naar de scheidslijn tussen (modern) orthodoxe Joden, seculiere Joden en reform Joden. Orthodoxe Joden blijven dicht bij hun traditie, terwijl seculiere Joden, of Joden met een liberale gezindheid, veranderingen accepteren en meer openstaan voor progressieve bewegingen.

Een centraal principe van het Jodendom is echter het belang van interpretatie en discussie als hoekstenen van religieuze opvoeding en ervaring. Als zodanig zijn er zowel oude wetten als moderne interpretaties te vinden die zich uitspreken tegen het mishandelen van dieren, het verspillen van hulpbronnen of het vernietigen van de natuur, het doden van (onschuldige) mensen, en het onderdrukken van de armen en de vreemdeling. Bovendien worden hedendaagse vraagstukken, zoals die van feminisme en sociale rechtvaardigheid, besproken in de responsa-literatuur (geschreven antwoorden van rabbijnen op juridische vragen). Door zijn dialogische, interpretatieve karakter is het jodendom nooit afgesloten van het contemporaine leven.

Afbeelding 2: Martin Luther King (rechts) en rabbijn Abraham Joshua Heschel (links). Rabbijn Heschel sloot zich ook aan bij Martin Luther King tijdens de mars van Selma naar Montgomery in 1963. Bron: Wikimedia Commons.

Radicalisme

Tijdens de Zesdaagse Oorlog in 1967 kreeg de staat Israël veel nieuw grondgebied, waaronder de Westelijke Jordaanoever. Het resultaat van de oorlog werd door orthodoxe zionisten niet alleen als een politieke overwinning gezien, maar ook als een religieuze, omdat het land Israël nu ook heilige plaatsen omvatte die van groot belang zijn in de joodse geschiedenis en traditie. Na de Zesdaagse Oorlog begonnen Israëlische joden de Westelijke Jordaanoever onbevoegd te bewonen. Dit werd internationaal veroordeeld, maar het aantal *settlers* bleef groeien, en in de loop der jaren gaf de Israëlische regering steeds meer steun aan de vestigingsbeweging. De Israëlische regering begon middelen toe te wijzen, bouwvergunningen te verlenen en de institutionele ontwikkeling van de Westelijke Jordaanoever als een deel van Israël te plannen. De vestigingsbeweging leidde tot de verdrijving van veel Palestijnen, en de spanningen tussen de overgebleven Arabische en nieuwe Joodse gemeenschappen namen toe. Als gevolg daarvan kwamen er gewelddadige Palestijnse opstanden, die door het Israëlische leger met geweld werden beantwoord. Deze dynamiek, waarbij een Palestijns protest wordt gevolgd door een gewelddadig Israëlisch antwoord, duurt tot op de dag van vandaag voort. Op kleinere schaal is er een toename van dagelijks geweld door Israëlische *settlers* tegen Palestijnse boeren en landeigenaren.

Hoewel er vele factoren aan dit gewelddadige verhaal ten grondslag liggen, is religieuze radicalisering of extremisme een belangrijke. Het verleden en de toekomst zijn beide belangrijk voor deze interpretatie. De vestigingsbeweging wordt gerechtvaardigd met een beroep op de religieuze traditie, maar krijgt ook betekenis in het licht van de komst van het messiaanse tijdperk. De vorming van een 'compleet' land maakt de komst van de Messias mogelijk. Er moet veel werk worden verzet om een interreligieuze oplossing te vinden voor de gewelddadige conflicten en hun religieuze wortels. Geweld, individueel of collectief, maakt sinds zijn ontstaan deel uit van de Joodse geschiedenis. Toch beschouwt het jodendom zichzelf over het algemeen als een vreedzame godsdienst. Zowel in oude teksten als in hedendaagse interpretaties zijn duidelijke veroordelingen van geweld te vinden. In het algemeen is het jodendom voorstander van het nastreven van rechtvaardigheid en het vestigen van harmonie tussen volkeren en naties. Het antwoord op religieus geweld zou dus binnen de religie zelf gevonden kunnen worden.

Polarisatie

Polarisatie, zowel inter- als intrareligieus, bestaat ook binnen het Jodendom. Progressieve takken, zoals het reformistische of reconstructionistische Jodendom, moedigen interreligieuze dialoog het meest aan, terwijl het conservatieve of (modern) orthodoxe Jodendom meer op zijn hoede is voor dergelijke pogingen. Zo beschouwen sommige ultraorthodoxe gemeenschappen andere denominaties als *goyim*, niet-Joodse mensen. Er kan veel worden gedaan om de kloof tussen de godsdiensten, en ook tussen de verschillende takken van het Jodendom, te helpen overbruggen. Niettemin blijft een centraal kernbeginsel van het jodendom het geloof in vrede tussen alle mensen.

Cover: Dohány Street Synagogue, Budapest. Source: © Tiff Ng / Pexels.

This factsheet was funded by the European Union's Internal Security Fund - Police. The content of this fact sheet represents the views of the authors only and is their sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Copyright © EDUC8 2021. All rights reserved.

